

ALLAH'IN BOYASI İLE BOYANMAK

I. Konunun Planı

- a. Kavram ve kapsam
- b. Konunun Açılımı ve İşlenişi
- c. Konunun Özet Sunumu

II. Kavram ve kapsam

Sözlükte “boyamak, suya batırmak” anlamındaki **sabğ** (**sıbg**, **sıbağ**) kökünden **sıbga** (boya, renk) ile **Allah** lafzından oluşan **sıbgatu'llāh** tamlaması “Allah’ın boyası” demektir. Cevherî bu terkibi “Allah’ın dini” (*eş-Şihâh*, “şbg” md.), Râgıb el-İsfahânî ise “Allah’ın insanda yarattığı, onu diğer canlılardan ayıran akıl ve fitratı” (*el-Müfredât*, “şbg” md.) diye tanımlamıştır. Dilciler Allah’a yaklaştıran her şeyi kastederek söz konusu terkin “Allah’ın dini, şeriatı, hilkati” anlamlarına geldiğini de belirtmiş (*Lisânu'l- Arab*, “şbg” md.), boyanın kumaşı süslemesi gibi dinin de onu benimseyen için bir tür ziynet olduğuna işaret etmişlerdir (*Kāmus Tercümesi*, II, 712). Sıbganın aynı mânalara gelen, fakat zamanla Filistinli hıristiyanların lehçesinde “vaftiz” anlamı kazanan Ârâmîce bir kökten gelmiş olması ihtimaline de işaret edilmiştir (Jeffrey, s. 192).

III. Konunun Açılımı ve İşlenişi

Kavramın ve ifade ettiği anlam açıklanarak vaaza başlanır. İlgili ayet ve hadisler ışığında konu anlatılır. Bakara Suresi 138. ayeti kapsamında konu izah edilir.

IV. Konunun Özet Sunumu

“Allah’ın boyası” (sıbgatullah) deyimine tefsirlerde “İslâm, İslâm boyası, Hanîflik, Allah’ın ezeli-ebedî değişmez dini (ed-dînu'l-kayyim), Hz. Nuh ve ondan sonraki bütün peygamberlerin bildirdikleri din, Allah’ın insan tabiatına lütfetmiş olduğu temiz fitrat, Allah’ın kanunu (sünnetullah), hücceti, Allah’ın arındırıp temizlemesi, sünnet olma” gibi anlamlar verilmiştir.

Bir önceki âyette anılan peygamberlere indirildiği veya verildiği bildirilen ilâhî gerçeklerin aslı ve özü hak dindir; yani Allah’ın varlığına ve birliğine inanmak, O’nu rab tanıyıp –biçimi devirden devire değişse de– O’na kulluk etmek, adalet, doğruluk vb. evrensel ahlâk ilkelerine riayet etmek, âhîret gününe, o günde herkesin inançlarından ve yaptıklarından hesaba çekileceğine inanmak gibi öğretileriyle, ilk peygamberden sonuncusuna kadar değişmeyen dindir. “Allah’ın boyası” da bu hak dinden veya bu dine uyma ve onu yaşama sayesinde kazanılan ruhî-ahlâkî kemalden ibarettir.

Bakara sûresinde sıbgatullah terkinde önce ve sonra yer alan âyetler incelendiğinde bu ilâhî beyanlarda Ehl-i kitabın Hz. Muhammed’e ve müminlere karşı asılsız iddialarına cevap verildiği, Allah katında hak dinin özelliklerine dikkat çekildiği ve Hz. Peygamber’in mesajı ile Yahudî ve Hristiyanların dinî söylemlerinin karşılaştırıldığı görülür. İslâm âlimleri, sıbgatullahı kullandığı bağlamdan hareketle, önce Ehl-i kitabın hak dinin özellikleriyle uyuşmayan inanç ve davranışlarını temsilen Hristiyanların vaftiz ayinleriyle alâkalandırmışlardır. Nitekim Vâhidî âyetin nüzûl sebebi olarak Hristiyanların söz konusu uygulamalarını göstermektedir (*Esbâbü'n-nüzûl*, s. 40).

Müfessirlere göre âyette dolaylı olarak Hristiyanların vaftiz uygulamalarının yanlışlığına da işaret edilmiştir. Zira onlar, yeni doğan çocukları sarımtırak boyalı bir suya batırarak gerçek Hıristiyanlığa soktuklarına, onunla boyadıklarına inanırlar. Kur'an'a göre ise böyle sunî yollarla, sembolik uygulamalarla gerçek dindarlığa ulaşamaz; gerçek iman öyle boyalı suya girip çıkmakla kazanılamaz. Gerçek iman, Allah'ın boyasıyla boyanarak, Allah'ın, yaratılıştan insanın temiz fitratına aşılacağı hak dinle bezenerek kazanılır. Allah'ın insanlığa verdiği böyle bir din ile boyanıp bezenmekten, böyle bir fitratla donanmış olmaktan daha güzel bir şey de yoktur; hele vaftiz gibi sunî bir uygulama böyle bir dinin ve inancın yerini asla tutamaz. Âyetin ifadesine göre Müslümana yakışan da kendisine ve genel olarak insanlığa bu güzellikleri bahşetmiş olan Allah'a, lâyük olduğu şekilde kulluk etmektir; bu kulluğunu bir şükran ifadesi olarak dile getirmektir. Bu şekilde inanıp kulluk eden insan Allah'ın hak dini ile veya tevhid inancına yatkın olan fitrat boyasıyla boyanmış olup bundan güzel bir arınma ve bezenme de yoktur.

Allah'ın boyasıyla boyanmak tabiri Cenab-ı Hakkın istediği ahlak ile ahlaklanmayı ifade etmektedir. Mümin bir kimse Allah'tan öğrendiklerini uygulayarak, öyle güzel bir karaktere bürünür ki Mümin kimliği dışarı yansır. Dolayısıyla mümin karşısındaki kimselerin kendisinde, Cenab-ı Hakkın dininin güzelliklerini görmesini sağlayabilmelidir. İşte Kur'an ahlakı ile ahlaklanmak, O'ndan başka kimseye kul olmamak Allah-u Teâlâ'nın boyasıyla boyanmaktır.

Son dönem müfessirlerinden M. Reşid Rızâ sıbgatullahın "Allah'ın mahlûkatı yarattığı fitratı" anlamı üzerinde durmuş, O'nun peygamberlerini ve kullarından inananları bu fitratla boyadığını, bu konuda sonradan oluşturulan beşerî müdahalelerin bir rolünün olmayacağını belirtmiştir. Boyası Allah'inkinden daha güzel olan birinin bulunmadığını, O'nun boyasının nefisleri, akılları ve kalpleri temizlediğini, Ehl-i kitabın din adamlarının dine ekledikleri şeylerin ise beşerî renk taşıdığını ifade etmiştir (*Tefsîrû'l-Menâr*, I, 486).

Elmalılı Muhammed Hamdi terkibi, "Biz Allah'ın boyası olan fitrî imanla iman ettik, sudan imana, sunî boyaya tenezzül etmedik" şeklinde anlamış, âyetin devamının tefsirinde de dinin, imanın, temizliğin ve güzelliğin fitrî olması gerektiğine dikkat çekmiştir. Elmalılı, yapılan bütün temizliklerin fitrî temizliği korumasına ve arızı kirlilerden temizlemesine yönelik olduğunu, insanları suya sokup çıkarmakla bunun gerçekleşmeyeceğini söylemiştir (*Hak Dini*, I, 515-516).

İbn-i Abbas (Radıyaliha Anhuma)dan rivayete göre, Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu: "Muhakkak Ben-i İsrail "Ey Musa! Rabbin boya yapar mı?" dediler. (O da): "Allah'tan korkun." dedi. Bunun üzerine Rabbi ona nida ederek: "Ey Musa! Sana, Rabbin boya yapar mı? Diye sordular. Sen onlara evet (yapar, diye cevap ver). Renkleri ben boyarım kırmızı, beyaz, siyah, (ben boyarım) bütün renkler benim boyamamdandır. "buyurdu ve bu hususta Efendimize de, bu ayet-i celileyi indirdi. (Suyutî, D.Mensur:1/240)

Ayet-i celilede geçen Sıbgatallah: (Allah'ın boyasın) dan murat; Fıtratullah'dır. Allah'ın fitratı ise, insanları ilk yaratırken, İslam kabiliyeti üzere yaratmasıdır. Zira Müslümanların dışındaki herkes de ilk doğduğunda, Müslümanlar gibi fitrat-ı İslamiye (İslam kabiliyeti) üzere yaratılmıştır. Sonra, bazılarının ana-babası Yahudi olduklarından o çocuğu Yahudiliğe, bazıları da Nasranî olduklarından, Nasraniliğe, bazıları da Mecusi olduklarından mecusiliğe alıştırmaktadırlar. Nitekim:

Ebu Hureyre (Radıyallahu Anh) den rivayete göre, Resulullah şöyle buyurdu: **كُلُّ مَوْلُودٍ يُوَلَّدُ عَلَى الْفِطْرَةِ، فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ، أَوْ يُنَصِّرَانِهِ، أَوْ يُمَجِّسَانِهِ، كَمَثَلِ الْبَيْهِيمَةِ تُنْتَجِجُ الْبَيْهِيمَةَ هَلْ تَرَى فِيهَا جَذَاءً** “Her doğan çocuk İslam kabiliyeti üzere doğrulur (doğar). Sonra, anne-babası onu Yahudi veya Hıristiyan veya Mecusi (ateşperest) ederler. Bir hayvan her azası tam ve yerinde olarak doğrulduğu gibi (her doğan çocuk da kabiliyetleri tam olarak doğrulur), siz onda bir kesiklik ve bir yarık görüyor musunuz?” (Buharî, Cenaiz: 93-2/104 Ebu Davud, Sünnet:17)

Yani nasıl bir hayvan azası yerinde olarak yaratılıyor da sonra sahibi onun kulağını yarıyor veya boynuzunu kırıyorsa, işte her doğrulan çocuk da, tam bir İslam kabiliyeti üzerine yaratılıyor. Ama sonra, anne-babası onu kendi dinlerine çevirerek bu kabiliyetten uzaklaştırıyorlar.

Şu halde Fıtrat-ı Asliye olan İslam kabiliyeti insanın ziyneti olup, eseri boya gibi açıkça gözüktüğünden boyaya benzetilmiş ve bu suretle fıtrat’a, sıbga denilmiştir. Yahut: “Sıbga” hidayet manasındadır. Buna göre, ayet-i celilenin manası: “Allah-u Teâlâ bizi kendi hidayetiyle hidayete kavuşturdu ki, biz hak olan yolu bulduk. Hidayet yönünden Allah-u Teâlâ’dan daha güzel kim olabilir ?” demektir.

Bu manaya göre de, boyalı elbisenin zahirinde (dışında) boya görüldüğü gibi hidayetinin eseri de, açığa çıktığından hidayet boyaya benzetilmiştir. Yahut: “Sıbga” iman manasına gelmektedir, zira boya elbisenin içine işlediği gibi, iman da kalbe işlediğinden boyaya benzetilmiştir.

Yahut:“Sıbga” din manasındadır. Zira boyamanın eseri hariçte (dışarıda) görüldüğü gibi, dinin taharet (temizlik), namaz, zekât gibi hükümleri de hariçte görüldüğünden, dine: “Sıbga” denmiştir. Buna göre mana: Ey Yahudi ve Hıristiyanlar! “Biz Allah’ın diniyle dindar olur (yaşarız) din cihetinden Cenab-ı Hak’tan daha güzel kim olabilir.” demek olur. Veyahut Hıristiyanlarda ki, âdete şekil benzerliği suretiyle Din-i Mübin-i İslam’a, Sıbga denmiştir, şöyle ki: Hıristiyanlar yeni doğan çocuklarını yedinci gün kiliselerinde sakladıkları: “Mamudiye” isimli, “Vaftiz” denilen sarı boyalı bir suya daldırırlar da bu onlarca sünnet makamına kaim bir temizleme ve boyama muamelesidir. Bunu yaptıklarında çocuğun tam manasıyla Hıristiyan olduğuna ve temizlendiğine inanırlardı. Onlar böyle yapmakla bütün insanlara: “Sizde böyle yapın ki, asıl dinle dindar olasınız.” demiş oluyordular.

Allah-u Teâlâ Hazretleri de bunu reddederek, müminlere şöyle emretti, deyin ki: “Bizi Allah-u Teâlâ Hazretleri kendi boyasıyla boyadı, temizlemesiyle temizledi, hidayetiyle hidayete erdirdi, binaenaleyh başka boyaya, vaftize lüzüm yoktur. Biz ancak ona ibadet eder ve onu dinleriz.”

V-KONU İŞLENİRKEN BAŞVURULABİLECEK BAZI AYETLER

فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدْ اهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Eğer onlar da sizin inandığınız gibi inanırlarsa kesinlikle doğru yolu bulmuş olurlar; fakat eğer yüz çevirirlerse bilesin ki bir ayrılıkçılığın içindedirler. O takdirde artık onlara karşı Allah sana yeter; O, işitendir, bilendir. (Bakara, 2/137)

صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ

“Allah’ın boyasıyla boyandık. Boyaca O’ndan daha güzel olan kim vardır? Biz yalnız O’na kulluk ederiz” (deyin). (Bakara, 2/138)

قُلْ أَتَحَاجُّونَنَا فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ وَلَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ

De ki: “Allah bizim de rabbimiz, sizin de rabbiniz olduğu halde O’nun hakkında bizimle tartışmaya mı kalkışıyorsunuz? Bizim yaptıklarımız bize, sizin yaptıklarınız da size aittir. Biz O’na gönülden bağlanmışızdır. (Bakara, 2/139)

VI-KONU İşLENİRKEN BAşVURULABİLECEK BAZI HADİSLER

كُلُّ مَوْلُودٍ يُوَلَّدُ عَلَى الْفِطْرَةِ، فَأَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ، أَوْ يُنَصِّرَانِهِ، أَوْ يُمَجِّسَانِهِ، كَمَثَلِ الْبَيْهِيمَةِ تَنْتَجُ الْبَيْهِيمَةَ هَلْ تَرَى فِيهَا جَذْعَاءَ

“Her doğan çocuk İslam kabiliyeti üzere doğrulur (doğar). Sonra, anne-babası onu Yahudi veya Hıristiyan veya Mecusi (ateşperest) ederler. Bir hayvan her azası tam ve yerinde olarak doğrulduğu gibi (her doğan çocuk da kabiliyetleri tam olarak doğrulur), siz onda bir kesiklik ve bir yarık görüyor musunuz?” (Buharî, Cenaiz: 93-2/104 Ebu Davud, Sünnet:17)

VII-YARARLANILABİLECEK KAYNAKLAR

- 1- TDV İslam Ansiklopedisi sıbgatullah Maddesi
- 2- Kur'an Yolu Tefsiri
- 3- <https://suleymaniyevakfimeali.com/Sura/Comment/145#>:
- 4- <https://turkish.aawsat.com/home/article/3993846/do%C3%A7-dr-ahmet-abay/allah%E2%80%99%C4%B1n-boyas%C4%B1s%C4%B1b%C4%9Fatullah>
- 5- <https://sorularlailamiyet.com/kaynak/sibgatullah>

HAZIRLAYAN:
řahin AYDEMİR
Uzman Vaiz